

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
DENİZ TİCARET-SİGORTA VE TAŞIMA HUKUKU
2016–2017 Dönemi Vize Sınavı (Güz)

OLAY

(A) deniz taşımacılığında kullanmak üzere satın aldığı Mavi isimli gemisinin kullanımını ekonomik sebeplerle bir başka kişiye bırakmak istemektedir. Bunu amaçlayan bir sözleşme akdetmek üzere (B) ile bir araya gelen (A) bir sözleşme yapmış ve bu sözleşmenin geçerlilik süresi 48 ay olarak tespit edilmiştir.

(B)'nin Mavi isimli gemi ile yürüttüğü faaliyetler esas itibarıyla deniz üzerinde eşya taşımacılığıdır. Gemiye bu amaçla kullanacak olan (B) ilk seferinde İzmir Limanı'ndan yüklediği yükleri, çeşitli Akdeniz limanlarını dolaşarak teslim etmek niyetindedir.

(B) ve X Gıda A.Ş. arasında yapılan sözleşmeye göre, şirkete ait 10 ton un geminin 1, 2 ve 3 numaralı ambarlarında taşınacak ve taşıma işlemi 2 seferde tamamlanacaktır. Yüklerin boşaltılacağı yer Atina limanıdır. Teslim alacak ise X Gıda A.Ş.'nin %100'üne sahip olduğu Atina'da kurulu bir şirkettir. (B) ve Y Elektronik A.Ş. arasında akdedilen sözleşmeye göre ise 1000 adet LCD televizyon Liverpool limanında gönderilene teslim edilecektir.

Gemi, İzmir'den yola çıkmadan önce dümen tertibatında bir arıza olduğu fark edilmişse de alalecele yapılan bir tamir sonucu tertibatın tekrar işler hale geldiği görülmüş ve konunun üzerinde fazlaca durulmadan yola çıkılmıştır. Yola çıkıldıktan bir süre sonra dümen tertibatında bir kilitlenme yaşanmış ve arızanın tekerrür etmesiyle geminin kontrolü kısa bir süre için kaybedilmiş ve bu esnada da Atina açıklarında yer alan bir petrol platformu ile şiddetli bir çarpışma yaşanmıştır. Çarpışmanın etkisiyle Y Elektronik A.Ş.'nin yükünün yarısı devrilerek kırılmıştır.

Gemi, söz konusu kazayı atlattıktan ve gerekli onarımları yaptırdıktan sonra yoluna devam etmiştir.

Geminin seyri esnasında ve Sicilya açıklarında bir fırtına başlamış ve aşırı yağışın da etkisiyle açık unutulmuş kapak ve kapılar sebebiyle güvertede biriken su ambarlara inerek un yükünün ıslanmasına yol açmıştır.

(B) ve K Haberleşme Ltd. Şti. arasında yapılan sözleşmeye göre ise 10.000 adet cep telefonunu 15.12.2016 tarihinde Barcelona limanında gönderilene teslim edilecektir. Ancak, yaşanan çarpışma sebebiyle bir süre geminin seyrinin durmuş olması yüklerin bu vakitte teslim edilememesi sonucunu ortaya çıkarmıştır.

SORULAR

1. Olaydaki sözleşmeleri, sözleşmelerin çeşitlerini kısaca açıklayınız, ayrıca her bir tarafın deniz ticaret hukuku açısından sıfatını yazınız.

a- B ve A arasındaki sözleşme: Bu sözleşme gemi kirası sözleşmesidir. Kiraya verenin belirli bir süre için geminin kullanılmasını kira bedeli karşılığında kiracıya bıraktığı sözleşmedir. B donatan, A gemi işletme müteahhididir. (2,5 P.)

b- A ve X şirketi arasındaki sözleşme: Geminin belirli kısmı taşıtanın yüklerine tahsis edildiğinden kısmî yolculuk charteri sözleşmesidir. A taşıyan ve X şirketi taşıtandır. (2,5 P.)

c- A ve Y şirketi arasındaki sözleşme: Ayırt edilmiş eşyanın taşınması üstlenildiğinden kırkambar sözleşmesi vardır. A taşıyan ve Y taşıtandır. (2,5 P.)

d- B ve K şirketi arasındaki sözleşme: Ayırt edilmiş eşyanın taşınması üstlenildiğinden kırkambar sözleşmesi vardır. A taşıyan ve K taşıtandır. (2,5 P.)

2. Olaydaki her bir yük için meydana gelen zararın niteliğini ve bu zararlardan sorumluluğun olup olmadığını, gerekçeleriyle beraber yazınız.

a- Y şirketinin yükü: Kırılma sonucu eşya kullanılamayacak halde olduğundan kısmî ziya vardır. Başlangıçtaki elverişsizlikten ötürü taşıyan sorumludur. (3,3 P.)

b- X şirketinin yükü: Un yükünün ıslanması neticesinde yük tekrar kullanılamaz ve ziya vardır. Taşıyan eşyanın zıya veya hasarından yahut geç tesliminden doğan zararlardan sorumludur. Burada taşıyan TTK m. 1178 dolayısıyla sorumlu olacaktır. (3,3 P.)

c- K şirketinin yükü: Burada bir zarar oluşmuşsa, eşyanın geç tesliminden dolayı meydana gelmiştir. Taşıyan, eşyanın zıyaandan, hasarından ya da geç tesliminden doğan zararlardan mesuldür. Burada TTK m. 1182 hükmü uygulanmaz. (3,3 P.)

3. „Mavi“ isimli gemi 20.12.2016 tarihinde İzmir limanına varmış ve aynı gün hazırlık ihbarı Y Elektronik A.Ş.’ye gönderilmiştir. Navlun sözleşmesine göre, starya süresi 5 gün, sürestarya ücreti ise günlük 1.000 ₺’dir. İstanbul’dan İzmir limanına gelen (Y) Elektronik A.Ş.’ye ait yükler yoldaki bir kaza neticesi gecikmiş ve yükleme 22.12.2016 tarihinde başlamış, 24.12.2016 tarihine kadar ise gemi adamlarının limandaki yangında çıkan gazdan zehirlenmesi nedeniyle yükleme devam edememiş, bu tarihte devam eden yükleme 30.12.2016 tarihinde bitirilebilmişse, Y Elektronik A.Ş. sürestarya ücreti ödemekle yükümlü müdür? Yükümlü ise ne miktarda bir ödeme söz konusu olacaktır?

Starya süresi hazırlık ihbarının ertesi günü başladığından yükleme süresi 21.12.2016 günü başlar. Yoldaki kaza, taşıtanın faaliyet alanında meydana gelen tesadüfi sebeptir. Yükleme süresi işler. (4 P.) Taşıtanın 3 günü kalmıştır.

Yükleme 26 Aralık 16 günü mesai saatinde bitmelidir. 30.12.16 tarihinde bittiğine göre yükleme süresi 4 gün aşılmıştır.

4 * 1.000 TL = 4.000 TL sürastarya ücreti ödenir. (2 P.)

4. Y Elektronik A.Ş.’nin yüküne gelen zararın, yolculuk esnasındaki safra atımı sırasında safraların ambara sızması sonucu, X Gıda A.Ş.’ye ait yükün zararının ise geminin yolculuk sırasında hatalı manevrası sonucu olmuş olması halinde cevaplarınız değişir miydi? Gerekçeleriyle yazınız.

a- X’in zararı: Zarar, TTK m.1180 uyarınca geminin sevkine ya da başkaca teknik yönetimine ilişkin bir hareketin sonucu olursa taşıyan sadece kendi kusurundan sorumlu olur. Taşıyanın kusuru ispat edilmedikçe sorumlu olmaz. (5 P.)

b- Y’nin zararı: Saffra atılmasının teknik bir kusur olduğu düşünülebilirse de burada teknik kusur ticari kusura dönüşmüştür. Sorumluluk da buna göre değerlendirilir (5 P.)

5. Olaydaki taşımalar için konişmento düzenlenmesi halinde, taşıyanın bu taşımalarından Y Elektronik A.Ş.’ye ait taşıma için *“başlangıçtaki elverişsizlikten sorumlu değilim”*, K Haberleşme Ltd. Şti.’ne ait yük için *„gecikmeden sorumlu değilim”* ve X Gıda A.Ş.’nin yükü için ise düzenlenen konişmentoya *„yükler güvertede taşınabilir”* kayıtlarını koyması durumunda bunların sorumluluğa etkisini gerekçeleriyle birlikte ayrı ayrı belirtiniz.

a- Başlangıçtaki elverişsizlik: TTK m. 1243 uyarınca m. 1141’den doğan sorumluluğu kaldıran ya da daraltan kayıtlar geçersizdir. Başlangıçtaki elverişsizlikten sorumluluk hakkındaki kural emredicidir. (3,3 P.)

b- Gecikmeden sorumluluk: TTK m. 1243 uyarınca m. 1178’den doğan sorumluluğu kaldıran ya da daraltan kayıtlar geçersizdir. Eşyanın geç tesliminden sorumluluk hakkındaki kural emredicidir. (3,3 P.)

c- Güvertede taşıma: B ve X arasında yolculuk çarteri sözleşmesi vardır. TTK m. 1245 dolayısıyla m. 1243 hükmü uygulama alanı bulmayacaktır. (3,3 P.)

6. (B)’nin Liverpool’a sağ salim getirdiği Y Elektronik A.Ş.’ye ait sağlam kalan televizyonların, gönderilenin eşyayı teslim almaya hazır olduğunu bildirmesine rağmen gelmemesi ve liman tüzüğü gereği ardiyeye bırakılması sonucu ardiyede kaybolmalarından (B) sorumlu mudur? Gerekçesiyle ve ayrıntılı olarak açıklayınız.

TTK m. 1178/3 uyarınca yük taşıyanın hâkimiyetinden çıktığı için taşıyan sorumlu değildir (2,5 P.). Burada bir *“alacaklının temerrüdü”* durumu söz konusudur (2,5 P.). Böyle bir durumda TTK m. 1174’teki atıf (2,5 P.) Gereğince borçlu, hasar ve giderleri alacaklıya ait olmak üzere teslim edilecek eşyayı tevdi ederek (2,5 P.) borcundan kurtulabilir (TBK 106-108). Yük kaybolursa sonucuna gönderen katlanır.

METİN SORULARI

7. (K) sahibi olduğu „Fırtına“ isimli gemiyi (L) isimli kişiye satmıştır. Gemi siciline tescil işlemi gerçekleşmeden bu kez gemi (M) isimli kişiye satılmış ve bu kişi gemi siciline de malik olarak kaydedilmiştir. (L) gemi malikinin kendisi olduğunu düşünmektedir. Gemi sicilinin içeriğine güvenen (M)'nin kazanımı korunur mu? Açıklayınız.

Hukukî bir işlem ile bir geminin mülkiyetini iktisap eden kişi lehine gemi sicilinin içeriği bu haklarla ilgili olduğu ölçüde doğru sayılır (5 P.). Burada müktesip iyiniyetli olmalıdır. Eğer (M) iyiniyetliyse sicile güvenerek yaptığı iktisap korunacaktır. (5 P.)

8. Gemi maliki (K) iken gemi sicilinde yapılan bir işlem sırasında yanlışlıkla (L) malik olarak tescil edilmiştir. Bu kişinin geminin mülkiyetini iktisap edip etmediğini ya da gemi mülkiyeti iktisap edilmemişse hangi şartlarla gemi maliki olabileceğini açıklayınız.

Sicile kayıtlı bir geminin maliki olmadığı halde gemi siciline malik olarak tescil edilmiş kişi, tescilin en az 5 yıl sürmesi ve bu süre içinde gemiyi davasız ve aralıksız asli zilyet sıfatıyla elinde bulundurması şartıyla geminin mülkiyetini iktisap eder. Süre malik olmayan kişinin sicile malik olarak tescil edilmesiyle başlar. (10 P.)

9. Taşıyan (G), gemisi ile eşya taşımak amacıyla (X), (Y) ve (Z) ile ayrı ayrı sözleşmeler yapmıştır. Bu bağlamda sırasıyla kararlaştırılan navlun 10.000 ₺, 40.000 ₺ ve 50.000 ₺'dir. Seyrüsefer sırasındaki normal şartlarda o yerde meydana gelmesi mümkün olan fırtınanın etkisiyle gecikme yaşanmış ve yüklerin geç teslim edilmesinden dolayı tüm taşıtanlar 120.000 ₺ zarara uğramıştır. Bu taşımada (G) için sorumluluk sınırı ne kadardır? Açıklayınız.

Taşıyanın taşıma süresinin aşılmasından doğan sorumluluğu geciken eşya için ödenecek navlunun 2,5 katıyla sınırlıdır. Bu tutar, navlun sözleşmesine göre ödenecek toplam navlun miktarından fazla olamaz (TTK m. 1186/6). G'nin zararı 120.000 TL olsa da ödenecek tutar en fazla 100.000 TL olabilir. (10.000+40.000+50.000) TL. (10 P.)

10. Gemi sicilindeki sicil karinelerini sadece sayınız.

- a- Gemi sicilinde malik olarak kayıtlı olan kişi geminin maliki sayılır. (3,3 P.)
- b- Sicilde lehine bir gemi ipoteği ya da bir intifa hakkı tescil edilmiş olan kişi o hakkın sahibi sayılır. (3,3 P.)
- c- Tescil edilmiş hak sicilden silinirse o hakkın artık var olmadığı kabul edilir. (3,3 P.)

NOTLAR:

1- Madde numaralarının doğru olarak verilmesi ve sadece bunlara atıf yapılması kabul edilmiş; buna karşılık madde numarası yanlış verilmiş olsa da doğru bilgi verilmiş olması durumunda puan kırılmamıştır. Yanlış bilgi/eksik bilgi ve yanlış madde numarası verilmesi durumunda ise puan verilmemiştir.

2- Yazının okunaklı olmaması ya da kâğıt düzeni gibi gerekçelerle puan kırılmamıştır.

3- Yukarıda verilen yanıtlar her bir soru için verilmesi gerekli asgari bilgilerden oluşmakta olup; soruların yanıtlarının gerekçeli ve ayrıntılı olması beklenmiştir.

